

מסורת הש"ס

(א) [לקמן כא:] (ב) לקמן
(ג) [לעיל ט:] (ד) [נ"ב]
קב. ע"ז ז. (ה) [מנחות
מג.] ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
מ"מ לא חשיב גג כיון דלון
גבוהים י' כ"ה כס"א;
(י) [ז"ל אמרי]

הגהות הב"ה

(א) במשנה כל דבר שהוא
מקבל טומאה:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לפרושה כו'
אבל בסוף לילה חייב עי'
בשער המלך פ"ג מהלכות
ז"ית:

מוסף רש"י

לא אתי אהל ארעי
ומבטל אהל קבע.
להסיר שם הסוכה ממלך
(לקמן בא.) הדלה עליה.
היום ופסע עליה כעין
דלת שקורין טרייל"ה
(דע"ז ט.) ואת הקיסוס.
עצם המתפשט מהלך
והסיון כאלו ועיקרו כאלו
וקורין לו אדרי"א ומתפשט
ועולה על המזוזה (טו).
רמי תכלתא לפרומומי
דאינשי ביתיה. היה
מטיל צינור לצד שמתפשט
בו אשמו (מנחות מג.).

רבינו חננאל

(א) [דנ"א] בית נמי בדיאת
ב"ה י' טפחים למע
לי למימר, אלא שמו'
מיה אפילו פחות (א"י)
טפחים ביוק דקדוש אהלא
הוא, דלא גרע מקינופיה
לישא אחרינא אמר רב
יהודה אמר שמואל מותר
לישן בכילת חתנים בסוכה
לפי שאין לה גג,
ואע"פ שגבוה י' טפחים.
מיתבי הישן בכילת
חתנים כו'. ואסיקנא
נקליטין לגבי קינופות לא
קביעי, דקליטין לגבי כילה
קביעי. דרש רבא בר רב
הונא מותר לישן בכילה
בסוכה, ואע"פ שיש לה גג
ואע"פ שגבוה י' טפחים.
כמאן כו' יהודה דאמר
נוהגין היינו שהיינו ישנים
תחת המטה בסוכה כו'.
קסבר לא אתו אהלי עראי
ומבטלי אהלי קבע, לא
שנא כילה ולא שנא מטה
לא מבטלי סוכה. הדלה
עליה את הגפן ואת הדלעת
כו'. יתיב רב יוסף וקאמר
הא דתנן או שקצצן כשרה,
אמר רב עלה וצריך לנענע
אחר שקצצן, כלומר צריך

(ב) כ"ז ד"ל.

סוכה פרק ראשון סוכה

ה"ג וזים נמי אע"ג דלא גבוה עשרה כיון דקביעי הוא אוהל דלא
גרע מקינופות. והך מלתא שמעתא כדפי נפשה הוא דלא מימא צית
ככילה דלי לא גבוה לישמרי להויא ראשו מוך לחלון: כילא חסנים.
אינה כשאר כילה ואין עושין לה גג והיא סביבות המטה וגגה
משופע כשל נקליטין: ליהוי קינופות.
ולפסלה אף בפחות מ"י: לגבי קינופות
לא קביעי. לחשוב כמותה ליפסול
אף בפחות מ"י: לגבי כילה קביעי.
הלך אינה פסלי צ"י אפילו לית להו
גג וכילה לא פסלה אפילו צ"י לית
לה גג: כו' יהודה. לקמן מפרש
בפרק הישן: נוהגים היינו ישנים
תחת המטה. דמטה לגבי סוכה אהל
עראי הוא שמסלקין אותו ממוקם
למקום: דלגבה עשויה. לשכב על
גבה ולא תחתיה להיות לו אהל הלך
לאו שם אהל עליה וטעמא לאו משום
עראי הוא אלא לאו שמה אהל: אצל
כילה ולסוכה עשויה. ולאכל הלך
שם אהל עליה ואע"ג דעראי הוא
לא מייפקע שמיא קמ"ל רבה דטעמא
דרבי יהודה התם כו': מתני'
דלה. טרלי"ד בלע"ז: קיסוס.
ארי"א בלע"ז והוא נדלה כגפן:
פסולה. שזין מסככין במחזור דאמר
מר (דף יב.) באספק מרגל ומיקצן
בפסולת גורן ויקצ הכתוב מדבר:
הרבה מהן. ומצטנן כרוב: או
שקלץ. אף לאחר שסככה כהן ולא
אמרינן מחילת עשייתה בפסול
ופסולה: זה הכלל כו'. בגמרא [ע"ז] יליף
לה: ואין גידולו מן הארץ. כגון עורות
בהמה ואפילו לא מקבלי טומאה כגון
שמוסרין מלאכה: גב' ויסב. רב
יוסף וקאמר הכי הכי דתנן או
שקלץ כשרה אמר רב עלה נהי דלין
צריך לחזור ולסוטה כולה אצל צריך
הוא לנענע קצת אותם שהוסככו
במחזור לאחר קליטתן דהוי להו הך
נעשייה דלי לא פסולה משום תעשה
ולא מן העשי' [שם] דהכי משמע סוכות
תעשה כשאתה עושה אותה תהא
ראויה לסוכה ולא מן העשי' בפסול
שזינו ראו לקוכה ולחמה פתקנו
במיקון מועט כי האי דמכשר לה
קציתיה ולא דהר סתר לה ומיהו
נענוע קרוב לסתירה הוא שמגביה
כל אחד לבדו ומניחו וחרור ומגביה
את חזירו ומניחו: אהדרינהו רב
יוסף לאפיה. כזכר: אכשורי
מכשר. בלא נענוע דקסבר קליטתה
זו היא גמר נעשייתה. והכי דמי
תעשה ולא מן העשי' כגון החוטט
בגדים לעשות לו סוכה [טו]. שהסכיך
היה מלאו ואינו נוגע בו לעשות
שום מעשה אלא פוחת אחת מדפנותיו
ונכנס לעומקו ונוטל העומרים
ומשליך והסוכה נעשית מאלה
דפנותיה וסככה אצל זה שקילץ זהו
מעשה שלה שנגמר בהכשר: רמא

ובית נמי אע"פ שאין גבוה עשרה כיון דקביעי
אוהל הוא דלא גרע מקינופות ל"א אמרי
לה אמר רב יהודה אמר שמואל "מותר לישן
בכילת חתנים בסוכה לפי שאין לה גג אע"פ
שגבוהה עשרה מיתבי הישן בכילה בסוכה
לא יצא ידי חובתו הכא במאי עסקינן בשיש
לה גג ת"ש דנקליטין שנים וקינופות ארבעה
פירם על גבי קינופות פסולה על גבי נקליטין
כשרה ובלבד שלא יהו נקליטין גבוהין מן
המטה עשרה טפחים הא גבוהין מן המטה
עשרה פסולה אע"פ שאין לה גג שאני נקליטין
דקביעי י' קביעי ליהוי בקינופות לגבי
קינופות לא קביעי לגבי כילה קביעי דרש
רבה בר רב הונא מותר לישן בכילה אע"פ
שיש לה גג אע"פ שגבוהה עשרה כמאן כו'
יהודה דאמר (ב) לא אתי אהל עראי ומבטל
אהל קבע דתנן (א) ר' יהודה נוהגין היינו
לישן תחת המטה בפני הזקנים ולימא הלכה
כרבי יהודה אי אמר הלכה כרבי יהודה הוה
אמינא הני מילי מטה דלגבה עשויה אבל
כילה דלתוכה עשויה אימא לא קמ"ל טעמא
דרבי יהודה דלא אתי אהל עראי ומבטל
אהל קבע לא שנא מטה ולא שנא כילה:
מתני' (ג) הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת
ואת הקיסוס וסיכך על גבה פסולה ואם היה
סיכך הרבה מהן יאו שקצצן כשרה זה הכלל
יב"ל (ה) שהוא מקבל טומאה ואין גידולו מן הארץ
אין מסככין בו וכל דבר שאינו מקבל טומאה
וגידולו מן הארץ מסככין בו: גב' יתיב רב
יוסף קמיה דרב הונא וייתיב וקאמר או שקצצן
כשרה ואמר רב יצריך לנענע אמר ליה רב
הונא הא שמואל אמרה (ז) אהדרינהו רב יוסף
לאפיה ואמר ליה אטו מי קאמינא לך דלא
אמרה שמואל אמרה רב ואמרה שמואל
אמר ליה רב הונא הכי קאמינא לך דשמואל
אמרה ולא רב דרב אכשורי מכשר כי הא
רב עמרם חסידא (ח) רמא תכלתא לפרומומי
דאינשי ביתיה תלאן ולא פסק ראשי חוטין
שלהן אתא לקמיה דרב חייא בר אשי אמר
ליה הכי אמר רב מפסקן והן כשרין אלמא
פסיקתן זו היא עשייתן הכא נמי קציצתן זו
היא עשייתן וסבר שמואל לא אמרינן פסיקתן
זו היא עשייתן והא תני שמואל משום ר' חייא
הטיל לשני קרנות בבת אחת ואחר כך פסק
ראשי חוטין שלהן כשרין מאי לאו שקושר
ואח"כ פוסק ח"א שפוסק ואח"כ קושר פוסק
ואחר כך קושר מאי למימרא מהו דתימא
בעינן

אי קביעי דהוי בקינופות. אע"פ שזה יש לה גג וזה אין לה גג מ"מ
לא חשיב גג כיון דלין גבוהין עשרה וצניניה אית ציה חדא
לרעותא דנקליטין אין לה גג וגבוה עשרה וקינופות יש לה גג
ואין גבוהים י' מותר לישן בכילת חתנים בסוכה אע"פ שיש
לה גג ואע"פ שגבוהה עשרה. אין
הלכה כן דלמרינן ביוק פירקין
(דף יט:) אבי אשכחיה לרב יוסף
דגני בכילת חתנים בסוכה אמר כמאן
וכאמר בפרק הישן (לקמן דף כו.) רב
שרא ליה לרב אחא כדלל למיגני
בכילת חתנים בסוכה משום דקי
כלומר דמלעט פטור מן הסוכה
משמע דהא לאו הכי אסור בשני לה
גג או כלידך לישא דשמואל בגבוה
עשרה ואע"פ שאין לה גג:
דרב עמרם חסידא רמא תכלתא
לפרומומי דאינשי ביתיה.

וכן רב יהודה פרק התכלת (מנחות
דף מג.) דקסברי לילה זמן צינור ולא
מאות עשה שהזמן גרמא הוא ונשים
חייבות כרצנן דפרק התכלת (שם)
דאמרי הכל חייבין צינור נשים
ועצדים ור"ש פוטר נשים וכוותיה
ק"ל מדדמיק גמרא דרש פרק שני
דזכחים (דף יח:) לאזוקמי תנאי התם
כולהו כו' שמעון דממעט כסות לילה
ומרבי כסות סומא ועודל דר' יהודה
בר אילעאי פ' צמה דמרי צ"ל (שם)
ד' ה' (שם) שהיו תלמידיו מחזין ממנו
כנפי כסותן דלמרינן ואינו סבור
גורא משום כסות לילה ואיכא טעמא
אחרינא פ' התכלת (מנחות מ.) ומדנקט
האי טעמא שמע מינה דהוא עיקר
ועוד בפרק צמה מדליקין (שם כו.)
גבי האי דפרק צ"ה הכי דמרי צ"ל
בגדים לענין טומאה נרבי נמי לענין
צינור מאשר תכסה זה ומשני דהוא
מיצעי לרבות כסות סומא ומייתי
בזרייתא דר"ש שמע מינה דכן הלכה
וסתם ברייתא דפ"ק דקדושין (דף לז'
ושם) גבי מלות עשה שהזמן גרמא
דקחשיז צינור ועוד דרצנן דר"ש מוקי
פרק התכלת (מנחות דף מג.) ורואים
אותו לכדמיא ורואים וזכרם ראה
מזוה זו וזכור מזוה אחרת התליה
זה ואילו זו קריאת שמע אלמא קסברי
קריאת שמע דלורייתא וקיימא לן
דקריאת שמע דרצנן צ"י מי שמתו
(בבבא דף כה.) ומיהו מזוה אין ראה
דא רב יהודה דלמר דר"ש דרצנן
ואשכחן דרמא תכלתא לפרומומי דאינשי
ביתיה דפרק התכלת והוא דריש כלידך
תנא דדרש וזכור מזוה אחרת
ואילו זו כללים ועוד יש ראה מפרק
שני דזכרות (דף ד') דלמר רב יוסף
כמה מעליא הא שמעתא בדמעבא
(אמרי) לא (אמר) מלות צינור בלילה
ומסיק דלמחולי הוה מתחלי וביון
דמתחלינן גמרינן משמע מהא דלילה

לאו זמן צינור: פסיקתן זו היא עשייתן. גרע עשהא מן
הקוים ומן הגרדין דלעיל (דף ט.) דאף על פי שעושין אחרי כן
הצינור לגמרי לא חשיבין ליה עשייתן משום דבעינן תליה לשם מלוה:
פסולין
ותחזו בכתב ועודנו חוט א' כופלו והרי הן שמונה כפלים ופוסק ראשין שלהן ונעשין שמונה חוטין ורב עמרם שכן ולא פסקו עד שעשה
כל הגדילים וקשיעו ומנאלת עושין ומנאלת עושין דלא חוט אחד ואחא לקמיה כו': פטיל לצ' קרנוס צנא אחת. עשה ארבע
כפלים ארוכין כשעור שתי צינורות ומוחז אחד בכתב זה וראשו אחר בכתב זה וכפף הראשין עד שהגיעו זה לזה לאמנע ארבע:
מאי לאו קושר. עשה הגדיל בזו ובזו ואחר כך פסק אמצעה ונעשו שנים ואע"פ שנעשו בפסול דכולה קודם שנפסקה חוט אחד הוא:
בעינן

לאו זמן צינור: פסיקתן זו היא עשייתן. גרע עשהא מן
הקוים ומן הגרדין דלעיל (דף ט.) דאף על פי שעושין אחרי כן
הצינור לגמרי לא חשיבין ליה עשייתן משום דבעינן תליה לשם מלוה:
פסולין
ותחזו בכתב ועודנו חוט א' כופלו והרי הן שמונה כפלים ופוסק ראשין שלהן ונעשין שמונה חוטין ורב עמרם שכן ולא פסקו עד שעשה
כל הגדילים וקשיעו ומנאלת עושין ומנאלת עושין דלא חוט אחד ואחא לקמיה כו': פטיל לצ' קרנוס צנא אחת. עשה ארבע
כפלים ארוכין כשעור שתי צינורות ומוחז אחד בכתב זה וראשו אחר בכתב זה וכפף הראשין עד שהגיעו זה לזה לאמנע ארבע:
מאי לאו קושר. עשה הגדיל בזו ובזו ואחר כך פסק אמצעה ונעשו שנים ואע"פ שנעשו בפסול דכולה קודם שנפסקה חוט אחד הוא:
בעינן

עין משפט
נר מצוה

א [נוסח"ש א"ח ס' תרכו
ספ"ג]:
ב ב מ"י פ"ה מהלכות
סוכה הלכה ג' סג
עשין מג טור ש"ע א"ח
ס' תרכט ספ"ג:
ב ב מ"י שם הלכה י'
סג שם טו"ש א"ח
ס' תרכט ספ"ג י':
ע ד מ"י וסג שם טור
ש"ע א"ח ס' תרכו
ספ"ג:
עא ה מ"י שם טור ש"ע
שם ספ"ג:
עב ו מ"י שם הלכה א ב
סג שם טו"ש א"ח
ס' תרכט ספ"ג א ב:
עג ז מ"י שם הלכה י'
סג שם טו"ש א"ח
ס' תרכט ספ"ג:
עד ח מ"י פ"ה מהלכות
צינור הלכה יד סג
ע"ט ש"י:

לעני רש"י

טרלי"ד (טרילי"ד).
להביא גפן על כלותא.
ארי"א (ארי"א). קיסוס
(צמח מטפס).

רבינו חננאל

משה לשם סוכה בסכך
עצמה. אמר ליה רב
הונא, שמואל אומר צריך
לנענע אף על פי שחכמה,
אבל רב מכשר אפילו
בלא נענוע, אלא כיון
שקצצו והוציאו מתורת
מחזירין דיו, כי הא דרב
עמרם חסידא תלה ציצית
על שמואל מיהא דתני
בפרומומי דאינשי ביתיה,
תלמיא קודם שחתך ראשי
החוטין ויפירי החוטין
זה מזה, אתא לקמיה
דרב חייא בר אשי אמר
ליה הכי אמר רב מפסיק
ראשי חוטין וכשרין. ש"מ
מדקאמר רב גבי ציצית
פסיקתן זו היא עשייתן,
כך שמע מינה דרבי סוכה
קציצתן מן הקרקע של
גפן ושל דלעת ושל קיסוס
היא עשייתן. ואקשינן
לשתי קרנות, והחוטין
מתוחין מזה הקרן לזה
הקרן כמתחתיו חוטין
בסוכה, ואחר כך פסק
באמצע ותפסדו הקרנות
כשרין, שנמצא בכל
קרן ציצית מצותו. הנה
בפסיקה בלבד [בשרין].
דלא בעינן מעשה אחר,
אלא אמרינן זה מעשה
הוא חשוב. ודחינן להאי
דחני ר' חייא, כגון
שפסק ביניהם. והא אתא
לאשכחנן, מהו דתימא